

Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit: *Beszéd és írás 5. osztály*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2008.

Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit: *Magyar nyelv és kommunikáció. Feladatgyűjtemény. Szövegértés és szövegalkotás*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004.

Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika: *A kritikai gondolkodás fejlesztése*. Pécs–Budapest, 2002.

Spencer Kagan: *Kooperatív tanulás*. Önkonet Kft., Budapest, 2001.

Az érvelés interaktív, kooperatív gyakorlatai

- Ablak** (felosztott papírlapon saját térfelek és közös rész; saját vélemény/érvek lejegyzése a saját térfélre; majd a közös rész kitöltése)
- Az utolsó szó jogán** (mondat/szövegrész/idézet megjelölése; az azonos részt jelölők elmondják véleményüket; az első jelölő az utolsó szó jogán összefoglalja a hallott véleményeket, és elmondja a saját véleményét)
- Beszélő korongok/tárgyak** (a megszólalást szabályozza a csoportos beszélgetésben: amikor szólni kívánnak, középre tesznek egy korongot/tárgyat)
- Disputagyakorlatok** (állító és tagadó csapat, kijelölt feladatok a csapaton belül, bíró, időkeret)
- Egyetértésjáték** (páros érvelés: megegyezés a tételmondatban és a bizonyítékban)
- Erősítő korongok/tárgyak** (akkor teszik középre, amikor társukat kívánják megerősíteni, segíteni a beszélgetésben/a vitában)
- Érvkártyák** (a kártya egyik oldalán a tétel, a másik oldalán példák vagy egyéb bizonyítékok; kártyák készítése láncírással)
- Érvpingpong** (állító és tagadó csapat: adogatják egymásnak az érveket, cáfolják egymás érveit, új érvet mondanak)
- Érvskála** (Lehet használni szövegértési gyakorlatként: egy szöveg érveit erősségük alapján elhelyezik a tanulók egy érvskálán, majd meg is indokolják véleményüket. Szövegalkotási feladat előkészítésére: érvek gyűjtése és elhelyezésük egy érvskálán, majd ezek alapján vázlat készítése az évek sorrendjének a jelölésével.)
- Fogalmi térkép/fürtábra** (pókhálóábra: ötletek, érvek összegyűjtése; folyamatábra: a vitára való elkészülésnek és a vita folyamatának az ábrázolása, az érvelő fogalmazás menetének a bemutatása; hierarchikus ábra: az érvelő szöveg szerkezetének az ábrázolása; hiányos fürtábra kitöltése érvelő szöveg alapján; pókhálóábra készítése a tételt bizonyító és cáfoló érvekből érvelő fogalmazás előtt)
- Gyors cipő** (vándorló csoportok/vándorló papírok, ötletgyűjtés/vázlatkiegészítés, a másik csoport munkájának folytatása)
- Halmazábra** (két dolog összehasonlítása egymást metsző körökben)
- Indián beszélgetés** (az utolsó közlést meg kell ismételni, mielőtt megszólalnak)
- Kerekasztal** (érvelést kezdenek, folytatják egymás érvelését; szerepkártyákkal érvelnek, vitavezető segíti a vitát)
- Kettéosztott napló** (a táblázat két oszlopában: idézetek és vélemények, kérdések és válaszok, tételek és bizonyítékok/példák)
- Kettős kör** (egymás felé forduló körök, ellentétesen mozognak, amikor megállnak, véleménycsere a szemben álló tanulók között)
- Kóborlás a teremben** (egy szövegből kiemelt vagy a táblára felírt tételmondat tartalmával kapcsolatban mindenki egyénileg gyűjt bizonyítékokat és cáfolatokat, majd tapsra elkezdnek sétálni, újabb tapsra megállnak valakivel szemben, megosztják egymással érveiket)
- Láncírás** (mindenki elkezd egy érvelő szöveget/egy tételt ír; a csoporton belül körbeadják, folytatják egymás érvelését)
- Listázás** (ötletek listája, a vitával/témával kapcsolatos szempontok listájának összeállítása páros/csoportos munkában)
- Ötujjas mese** (szövegtömörítés)
- Puskáírás** (érvelő szöveg/beszéd fokozatos tömörítése; egymás munkáját tömörítik tovább a párok/a csoportok)
- Sarkok** (a terem sarkai a választási lehetőségek, a sarkok megbeszélik a véleményüket alátámasztó érveket, vándorlás a sarkok között, egymás véleményének a meghallgatása, választási lehetőség a sarkok között)
- T táblázat** (támogató és cáfoló érvek gyűjtése táblázatban)
- Többlépcsős interjú** (szempontgyűjtés, kérdések fogalmazása a szempontok alapján, kérdés-felelet, szempontok áttekintése)
- Véleményvonal** (a vonal két végén negatív és pozitív pólus, elhelyezkedés a vonalon a véleménynek megfelelően, a vonal meghajlítása, véleménycsere a szemben álló tanulók között)
- Vitakör** (tanulónként más-más feladat egy csoporton belül a vitában/a szöveg értelmezésében/elemzésében)